

ЛІТАРАТУРА І МАСТАЦТВА

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАВЛЕННЯ САЮЗА ПІСЬМЕНІКАЎ БССР

№ 68 (1394)

Субота, 29 жніўня 1959 года

Цана 40 кап.

Важнейшае з мастацтваў

Савецкае кінамастацтва святкуе сваё саракагоддзе. Датай нараджэння яго з'явілася 27 жніўня 1919 г. — дзень, калі арганізатар і кіраўнік першай у свеце сацыялістычнай дзяржавы Ул. І. Ленін падпісаў дэкрэт аб нацыяналізацыі фота-кінапрамысловасці. Згодна гэтага закону ўсе прадпрыемствы і матэрыялы кіно ад прыватных уладальнікаў былі перададзены Народнаму камісарыяту асветы, што фактычна азначала — у рукі народа. З гэтага часу кінамастацтва ў Савецкай краіне пачала развівацца паволаму, сацыялістычным шляхам, пачала служыць шырокім масам працоўных. Навышнімі клопатамі Камуністычнай партыі і Савецкай улады, вылікі імі і маты вызначылі бурны ўздым савецкага кінамастацтва. За параўнальна кароткі тэрмін яно ператварылася ў магутны сродак камуністычнага выхавання, заваявала шырокую папулярнасць у народзе. Вялікі Ленін назваў кіно важнейшым з усіх мастацтваў.

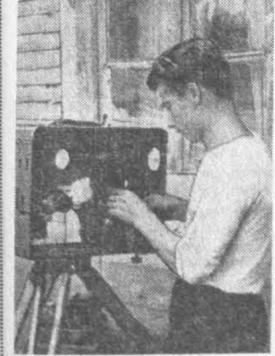
За гады Савецкай улады ўзнікла і паспяхова развіваецца нацыянальнае кінамастацтва. Кінастудыі працуюць у кожнай савецкай рэспубліцы. Дзейнічаюць іх з год у год актывізацыя. Пасля рэвалюцыйнага і завяршэння будаўніцтва многіх нацыянальных кінастудыі, што намячаліся вышукі звыш двух траціх усяй колькасці ствараемых у СССР фільмаў. Наўня доля гэтай працыві прыпадае і на Беларускую кінастудыю. Да дзесяці мастацкіх кінакарцін у год будзе выпушчана яна ў недалёкім будучым, новых поспехаў дасягне дакументальнае кінамастацтва рэспублікі. Колькасць кінастановак перавысіць 3850. Дасягненні значныя, калі ўлічыць яшчэ малады ўзрост кінамастацтваў нашай рэспублікі і тым жа часам, што сустраіцца на яе шляху.

1925 год з'яўляецца часам арганізацыі ў Савецкай Беларусі нацыянальнай кінавытворчасці. Першыя крокі азначаны выпускам кінахронік і дакументальных кінафільмаў. У 1927 годзе на экраны з'явіліся мастацкія карціны з маркй «Белдзяржкіно». Першая з іх «Ясная дзяржава», пастаўлена рэжысёрам Ю. Тарчычам, прысвечана партызанскай барацьбе беларускага народа супраць польскага акупантаў. Тама савецкага патрыятызму, адданасці ідэям сацыялістычнай рэвалюцыі з'явілася адной з вядучых у маладой беларускай кінамастацтва. Яна вызначыла сабой пафас многіх творчых намінальнага кінамастацтва: «У агні нараджана», «Атэль «Савой», «Паўнацэнне», «Балтыйскі», «11 ліпеня», «Вогненны год». У даным часе беларускае кінамастацтва звярталася таксама да тэм, звязаных з поспехамі Беларусі ў сацыялістычным будаўніцтве. У ліку такіх твораў: фільмы «Вясня вясня», «Сонечны паход», «Залаты агні» і іншыя. Гледачы старэйшага пакалення памятаюць вяселье беларускага фільма «Паручына спянае на спатканне», «Паручына Кіза», «Шукальнікі шчасця», «Маё каханне», экранізацыі твораў А. Чэхава.

За першыя пяцінаццаць год беларускай кінамастацтва было створана звыш 70 мастацкіх кінакарцін. Многія з іх хутка сымбілі з экрану, але былі і даўгавечныя. Галоўнай зместу, нацыянальнай свесасаблівасцю вызначаліся фільмы, пастаўлены рэжысёрам Ю. Тарчычам і яго вучнем Ул. Корш-Сабліным, цяпер народным артыстам БССР.

Развівалася ў рэспубліцы і перадавыя гадзі і дакументальнае кінамастацтва. Рэгулярна выпускаліся кіначасопісы, дакументальныя і навукова-папулярныя фільмы. У іх знаходзілі сваё адлюстраванне вялікія перамены, што адбываліся ў тым гадзі ў Савецкай Беларусі.

Далейшае развіццё беларускай кінамастацтва спыніла вайна. У першыя акупанцы Беларусі нямецка-фашысцкімі захопнікамі кінастудыя была разбурана. Ады з аператараў

На здымку: майстар І. Іваноўскі за рамонтам кінаапарату.

Фота П. Ваіцхоўскага.

і рэжысёраў знаходзіліся ў франтавых брыгадах, другія — у партызанскіх злучэннях. Група беларускіх кінарэжысёраў эвакуіравалася ў тым краіне і там, на базе іншых кінастудыі, стварыла некалькі кінавыпускаў, прысвечаных гераізму беларускага народа ў барацьбе з ворагам.

У пасляваенны перыяд беларускае кінамастацтва ўступіла ў новы этап свайго развіцця. Адраза ж пасля вызвалення сталіцы рэспублікі ад нямецка-фашысцкіх акупантаў у Мінск пачалі вяртацца кінамастацтва. У разбураным горадзе неўзабаве пачалі выходзіць кінахронікі, а потым і дакументальныя фільмы. У іх адлюстраваліся эпізоды вызваленчай барацьбы, злучылі акупантаў на беларускай зямлі, першыя крокі адраджэння рэспублікі.

У пачатку 1947 года на экраны выйшлі першыя пасляваенны мастацкія фільмы нашай кінастудыі — «Новы дом» у пастаўцы Ул. Корш-Сабліна (сцэнарый Я. Памешчыкава, аператар Ул. Рапапорт). Змест карціны складалі падзеі, звязаныя з аднаўленнем спаленых акупантамі вёсак. Надзвычайна была вырасана, аднак, павярхоўна.

У 1949 годзе кінастудыя выпусціла шырока вядомы фільм «Канстанцін Заслонаў», у якім уваскрэсана падзвігі легендарнага сына беларускага народа ў гадзі Вялікай Айчыннай вайны. Рэжысёры А. Файнцыммер і Ул. Корш-Сабліна, сцэнарый А. Маўзона, аператар А. Гінцбург і выканаўцы ролей у праўдзівых вобразах і карцінах даносіць да гледача ізаю любові беларускага народа да свайго Радзімы. У характары і ўчынках галоўнага героя — басстрашнага падпольшчыка Заслонава ўвасоблены лепшыя рысы савецкіх людзей, якія ў гадзі акупацыі самааддана змагаліся з ворагам.

Пасля «Канстанціна Заслонава» кінастудыя, не маючы сцэнарыяў, звярнулася да экранізацыі. У 1952 годзе быў пастаўлены фільм-спектакль «Паўлінка». Камедыю Янкі Купалы кінарэжысёр (рэжысёр А. Заркі, аператар А. Гінцбург) перанеслі на экран у пастаўцы Беларускага драматычнага тэатра імя Янкі Купалы, зробішы пры гэтым некаторыя змены. Атрымалася цікавае кінапрадстаўленне. У наступныя гадзі былі экранізаваны п'есы К. Крапіны «Нявольніцкая» (рэжысёр Ул. Корш-Сабліна, К. Саннікаў, аператар А. Гінцбург) і «Хто смецца апошнім» (пастаўка Ул. Корш-Сабліна, аператар А. Гінцбург). У свой час крытыка адзначала іх вартасці і недахопы. Нам хочацца падкрэсліць толькі імя кінастудыі не паўтараць адзінадушна тэатральныя пастаўкі, а ўнесці ў іх нешта сваё, самастойнае.

Дзімкі фільмаў-спектакляў з'явіліся добрай практычнай школай для больш сур'езнай творчай работы. У 1954 годзе кінастудыя парадвала гледачам каларытны мастацкі фільм «Дзеці партызана». Сцэнарый Т. Калтуноў, рэжысёр Л. Голуб і М. Фігуровскі, аператар А. Буліскі цікава расказалі пра смельцаў Учынікі хлопчыка Міхаса і дзяўчынку Алесі, пра тое, як дзяцючкі іх пільнасці была выкрыта ішпінская група, што хаваўся ў лясх беларускага Палесся.

У 1955 годзе на экраны з'явіўся фільм «Несцерка» — кінамастацтва распрацоўка вядомай п'есы В. Вольскага, Пастаўачны калектыв у чале з рэжысёрам А. Заркі папулярны сюжэт імкнецца прадставіць у арыгінальнай кінамастацтвай формі. Створаны ім фільм хоча і не пазаўлены недахопаў, але меў поспех у гледача.

Многа папяркаў давалася выслушанне кінарэжысёраў па фільмы «Зялёны агні» (сцэнарый А. Маўзона, рэжысёр С. Сілашнік, І. Шульман, аператар А. Буліскі) і «Паселі дзятлаты лён» (сцэнарый Я. Памешчыкаў, пастаўка Ул. Корш-Сабліна, аператар Ул. Акуліч). Жыццё прадстаўнікоў чыгуначнага транспарту і калгаснага сялянства пака-

зана ў іх павярхоўна, на кінамастацтва графічных схем і ўзорах.

Затое карціна «Міколка-паравоз» (1956 г.) прынесла добрую славу калектыву. Падзеі Ляўкаўскай і Кастрычніцкай рэвалюцыі, грамадзянскай вайны ў Беларусі адлюстраваны ў ёй усхвалявана і захопляюча. Для гледачоў-равеснікаў юнага героя сына памочніка машыніста Міколка павучальна з'яўляецца яго актыўна дапамога старэйшым у барацьбе за шчасце простых людзей. Сцэнарый М. Лынькоў і М. Садковіч, рэжысёр Л. Голуб, аператар Г. Уладенкаў стварылі фільм для дзяцей, але ён аказаўся цікавым і для дарослых.

За апошнія гадзі беларускія кінамастацтва далі гледачу звыш 150 выпускаў кінахронік, дакументальных, навукова-папулярных фільмаў і кінаарысаў, у якіх шырока адлюстравана жыццё рэспублікі, справы і імкненні народа. Створана таксама сем мастацкіх кінакарцін: «Палеская легенда», «Нашы суседзі», «Шчасце трыба бераччы», «Чырвоныя лісце», «Гадзінік спыніўся а поўначы», «Строгая жанчына», «Дзяўчынка шукае бацьку». Розныя яны па зместу, жанрах, мастацкаму ўзроўню. Але для ўсіх іх характэрна адно — імкненне проста і цікава расказаць гледачу аб актуальных праблемах рэчаіснасці, стварыць праўдзівыя вобразы савецкіх людзей.

З асаблівым поспехам прайшлі па экраны краіны фільмы «Чырвоныя лісце» (сцэнарый А. Куляшова, А. Кучара, рэжысёр Ул. Корш-Сабліна, аператар Ю. Фогельман) і «Гадзінік спыніўся а поўначы» (сцэнарый А. Кучара, М. Фігуровскага, пастаўка М. Фігуровскага, аператар Ул. Акуліч). Гэтыя патрыятычныя творы сведчаюць аб узрослым майстэрстве калектыву «Беларусьфільм» аб новых яго магчымасцях. Ёсць падставы меркаваць, што не меншы поспех у гледача будзе мець новы мастацкі фільм «Дзяўчынка шукае бацьку» (сцэнарый К. Губаровіча, Яг. Рыса, пастаўка Л. Голуба, аператары А. Аўдзееў, І. Нікіма). Актуальнай тэме прысвечана новая карціна «Строгая жанчына» (сцэнарый М. Білішчана, рэжысёр І. Шульман, аператар Г. Уладенкаў). У ёй раскрытае лёс прастай савецкай жанчыны, яе жыццёвы шлях ад прастай калгасніцы да старэйшай сельскага Савета.

У вытворчасці знаходзіцца новыя мастацкія кінакарціны. Завяршаюцца здымкі фільма аб маладых ткачых; ствараецца карціна па матывах трылогі Якуба Коласа «На рэстанях», кінаповесць «Вясняны навалыніца». У будучым годзе кінастудыя мае намер стварыць ужо не тры, а пяць поўнамэтражных кінакарцін. Больш чым сёлета створаць фільмаў кінадакументальнасці рэспублікі.

Адзначаючы юбілей савецкага кіно, дзесяці кінамастацтва Беларусі падвядзюць вынікі свайго работы, вызначаюць далейшыя задачы. У святле гэтага аналізу яны бачаць пераг важнейшых нявырашаных праблем. Марудна ідзе будаўніцтва новай кінастудыі і аснашчэнне яе сучаснай кінаапаратурай. Усё яшчэ не хапае добрых, глыбокіх па зместу і арыгінальных па форме сцэнарыяў. «Сцэнарый года» настолькі адчуваецца, што яго не ліквідаваў і праішоўшыя годаў конкурс. Вялікія дзякаванні ў кінастудыі з запрашэннем артыстаў для здымак. Трыба па-сапраўднаму заняцца праблемай нацыянальных кінакарцінаў краіны. Стварыць высокадзімны і высокамастацкія кінакарціны нельга, не клопачыся аб далейшым росце калектыву, аб папаўненні яго творчымі работнікамі, павышэнні яго прафесіянальнага майстэрства рэжысёраў і аператараў. Вяліка творчая праграма, якую прадстаіць выканаць кінамастацтвам нашай рэспублікі ў сямігоддзі, патрабуе палашэння работы кіраўніцкі і арганізатару кінавытворчасці. Рашэнне комплексных гэтых і іншых першачарговых задач даць магчымасць нашаму кінамастацтву ўзніцца на новы, больш значны ўзроўень.

Ф. БОНДАРАВА,
галоўны рэдактар па вытворчасці фільмаў Міністэрства культуры БССР.

Першы беларускі шырокакранны фільм

Калектыву кінастудыі «Беларусьфільм» распачаў здымкі першага каларовага шырокакраннага кінафільма «Па родным краях».

Аўтары кінакарціны вырашылі заняцца на пленку прыроду нашай рэспублікі. Будуюць таксама занятыя навабудовамі сям'ёгкі, перадавыя кваліфікацыя прамысловыя прадпрыемствы.

Рэжысёр-аператар І. Вейншцін і польскі літаратурны Я. Купала, Я. Коласа, А. Мішкевіча. Зроблены здымкі ў новай сядзібе калгаса імя Калініна Навіжскага раёна. У бліжэйшы час група кінарэжысёраў выязджае на поўнач рэспублікі.

(БЕЛТА).

26 жніўня раніцай госці з Румыніі — старшыня Камітэта радыёвяшчання і тэлебачання пры Саветах Міністраў Румынскай Народнай Рэспублікі Іён Пас, сакратар Генеральнага савета Румынскага таварыства дружбы і культурнай сувязі з СССР (АРДЭС) Іён Марару, галоўны дырэктар Міністэрства адукацыі і культуры РНР Думітру Барыга, мастакі Бэджан Попа і Таадор Харшыа на неслі візіт у Беларускае таварыства дружбы і культурнай сувязі з зарубезнымі краінамі.

Старшыня прэзідыума таварыства І. К. Казлоў расказаў гасцям аб рабоце таварыства, аб шырокіх культурных сувязях Беларусі з зарубезнымі краінамі, накіраваных на ўма-

САРДЭЧНЫЯ СУСТРЭЧЫ

выя першыя месцы ўсаджаюць іх дзеці.

Будучы першакласнік павіншаваў з паступленнем у школу піянеры, акіябраты. З дзіцымі словам звярнулася да іх заслужана настаяніца БССР Кацярына Дамітрыўна Севасціянава. А потым малышы паказалі са сцэны гасцям, якімі ўмелі прыходзіць яны ў першы клас. Яны танцавалі, спявалі хорам, докламавалі, паказвалі спартыўныя нумары.

Паказаўшы сваё майстэрства, дзеці — распараджальнікі раінішкія папрасілі дарагіх гасцей з Румынскай Народнай Рэспублікі на сядзіну. І пабеглі ім на сустрэчу дзеці з букетамі пахучых кветак. Колькі працы і часу патрацілі малыя ўмелыя, каб зрабіць падарункі гасцям. І вось яны паднялі ім сувеніры — на зялёных калюных лісцях прыклееныя вліскі матылі і яркія жукі.

Расчудлена прыёмам малышоў, госці прыхваляюць ім на сукенкі і кашымікі памятнае румынскія значкі.

Пад звонкія апладзіменты на авансцэну выходзіць сакратар Генеральнага савета Румынскага тавары-

ства дружбы і культурнай сувязі з СССР Іён Марару.

Падзякаваўшы дзецям за гарачы прыём і перадаўшы ім сардэчнае прывітанне ад румынскіх дзяцей, Іён Марару далі расказавае аб сваёй радзіме, якая паспяхова будзе сацыялізізмам. Сваё кароткае выступленне ён заканчвае словамі:

— Жадаем вам, дарагія дзеці, вялікі поспехаў у вашай вучобе. Жыдаем, каб збыліся ўсе вашы смелыя мары, накіраваныя ў будучыню.

У Палацы культуры прафсаюзу сабраліся рабочыя, служачыя, творчая інтэлігенцыя, партыйная, прафсаюзна і камсамольская работнікі Ленінскага раёна сталіцы. Тут адбыўся вечар, прысвечаны Дням румынскай культуры.

Гладзельная зала Палаца ўпрыгожана дэкарацыямі флагамі Савецкага Саюза, Румынскай Народнай Рэспублікі і Беларускай ССР, лозун-

гамі на румынскай і беларускай мовах. У фойе адкрыта фатавыстаўка, якая расказвае аб дасягненнях румынскага народа ў развіцці свайго эканомікі і культуры.

На вечары прысутнічала дэлегацыя дзячоў культуры Румынскай Народнай Рэспублікі на чале з Іёнам Пасам, а таксама прадстаўнікі таварыства Румынскай Народнай Рэспублікі ў Маскве, другі сакратар таварыства Міхай Сібіяну.

Кароткім уступным словам вечар адкрыў сакратар Ленінскага райкома партыі С. А. Іскра. Ад імя працоўных раёна ён гарача вітаў румынскіх сяброў.

З дэкламацыяй «Румынская Народная Рэспубліка на пільху да сацыялізма» выступіў старшыня прэзідыума Беларускага таварыства дружбы і культурнай сувязі з зарубезнымі краінамі І. К. Казлоў.

Цёпла сустраці прысутныя выступленне кіраўніка дэлегацыі дзячоў культуры Румынскай Народнай Рэспублікі Іёна Паса.

У заключэнне адбыўся канцэрт маладажнага ансамбля Румынскай На-

роднай Рэспублікі. Канцэрт прайшоў з вялікім поспехам.

Як у святочны дзень, былі прыбраны 26 жніўня алеі старога парку імя Горкага. Рознакаляровыя лямпаўкі ўспыхнулі паміж стогодымі вербамі, над вадзёнай роўнядзю сады. Гукі аркестраў прыцягнулі сюды многа моладзі. Разам з мінескімі юнакамі і дзяўчынкамі тут прайваў вечар аддзячкі румынскіх госці.

Дружна апладзіравалі тысячы гледачоў, што сабраліся каля адкрытай эстрады, румынскімі інструментальнаму ансамблю, які даў тут канцэрт.

Радасны дзень быў 27 жніўня ў рабочых Мінскага дзяржаўнага гадзініцкага завода. Раніцай да іх у госці прыхалі сябры з Румыніі — удзельнікі Дзён румынскай культуры ў Беларусі.

У заводскай праходной, упрыгожанай дзяржаўнымі флагамі Савецкага Саюза, Румынскай Народнай Рэспублікі і Беларускай ССР, паслядоўна братняга народа сакратара Генеральнага савета Румынскага таварыства сяброўскіх сувязі з СССР (АРДЭС) Іён Марару, галоўнага дырэктара Міністэрства адукацыі і культуры РНР Думітру Барыга, другога сакратара таварыства РНР у Маскве Міхай Сібіяну, галоўнага рэдактара часопіса «Новы век» Віктара Русу, мастакоў Бэджана Попа і Таадора Харшыа, а таксама маладажнага ансамбля Румынскай Народнай Рэспублікі сустраці інжынер заводу Д. Шайперт, прадстаўнікі партыйнай і прафсаюзнай арганізацыі. Яны праводзіць гасцей у цэхі. Іх паўднёвыя рабочыя сустракаюць дружнымі апладзіментамі. У плаціна-маставым цэху румынскія сябры азнаёміліся з вытворчасцю дэтал для гадзініцкаў, а затым нагледзі за іх аборкай у цэху № 2.

Дзяўчаты ў беласнежных халатах і кашынках, сядзячы на пухлячучага канвеера, наізваюць на аснову дэтал за дэталю, на складаных машынах правараюць правільнасць мантажу механізма, дакладнасць ходу. Праз кожныя 12 секунд з канвеера сыходзяць прыгожыя жаночыя наручныя гадзінічкі «Зара» ў залатой аправе. На класу дэкладзіцыя

на румынскай і беларускай мовах. У фойе адкрыта фатавыстаўка, якая расказвае аб дасягненнях румынскага народа ў развіцці свайго эканомікі і культуры.

На вечары прысутнічала дэлегацыя дзячоў культуры Румынскай Народнай Рэспублікі на чале з Іёнам Пасам, а таксама прадстаўнікі таварыства Румынскай Народнай Рэспублікі ў Маскве, другі сакратар таварыства Міхай Сібіяну.

Кароткім уступным словам вечар адкрыў сакратар Ленінскага райкома партыі С. А. Іскра. Ад імя працоўных раёна ён гарача вітаў румынскіх сяброў.

З дэкламацыяй «Румынская Народная Рэспубліка на пільху да сацыялізма» выступіў старшыня прэзідыума Беларускага таварыства дружбы і культурнай сувязі з зарубезнымі краінамі І. К. Казлоў.

Цёпла сустраці прысутныя выступленне кіраўніка дэлегацыі дзячоў культуры Румынскай Народнай Рэспублікі Іёна Паса.

У заключэнне адбыўся канцэрт маладажнага ансамбля Румынскай На-

роднай Рэспублікі. Канцэрт прайшоў з вялікім поспехам.

Як у святочны дзень, былі прыбраны 26 жніўня алеі старога парку імя Горкага. Рознакаляровыя лямпаўкі ўспыхнулі паміж стогодымі вербамі, над вадзёнай роўнядзю сады. Гукі аркестраў прыцягнулі сюды многа моладзі. Разам з мінескімі юнакамі і дзяўчынкамі тут прайваў вечар аддзячкі румынскіх госці.

Дружна апладзіравалі тысячы гледачоў, што сабраліся каля адкрытай эстрады, румынскімі інструментальнаму ансамблю, які даў тут канцэрт.

Радасны дзень быў 27 жніўня ў рабочых Мінскага дзяржаўнага гадзініцкага завода. Раніцай да іх у госці прыхалі сябры з Румыніі — удзельнікі Дзён румынскай культуры ў Беларусі.

У заводскай праходной, упрыгожанай дзяржаўнымі флагамі Савецкага Саюза, Румынскай Народнай Рэспублікі і Беларускай ССР, паслядоўна братняга народа сакратара Генеральнага савета Румынскага таварыства сяброўскіх сувязі з СССР (АРДЭС) Іён Марару, галоўнага дырэктара Міністэрства адукацыі і культуры РНР Думітру Барыга, другога сакратара таварыства РНР у Маскве Міхай Сібіяну, галоўнага рэдактара часопіса «Новы век» Віктара Русу, мастакоў Бэджана Попа і Таадора Харшыа, а таксама маладажнага ансамбля Румынскай Народнай Рэспублікі сустраці інжынер заводу Д. Шайперт, прадстаўнікі партыйнай і прафсаюзнай арганізацыі. Яны праводзіць гасцей у цэхі. Іх паўднёвыя рабочыя сустракаюць дружнымі апладзіментамі. У плаціна-маставым цэху румынскія сябры азнаёміліся з вытворчасцю дэтал для гадзініцкаў, а затым нагледзі за іх аборкай у цэху № 2.

Дзяўчаты ў беласнежных халатах і кашынках, сядзячы на пухлячучага канвеера, наізваюць на аснову дэтал за дэталю, на складаных машынах правараюць правільнасць мантажу механізма, дакладнасць ходу. Праз кожныя 12 секунд з канвеера сыходзяць прыгожыя жаночыя наручныя гадзінічкі «Зара» ў залатой аправе. На класу дэкладзіцыя

на румынскай і беларускай мовах. У фойе адкрыта фатавыстаўка, якая расказвае аб дасягненнях румынскага народа ў развіцці свайго эканомікі і культуры.

На вечары прысутнічала дэлегацыя дзячоў культуры Румынскай Народнай Рэспублікі на чале з Іёнам Пасам, а таксама прадстаўнікі таварыства Румынскай Народнай Рэспублікі ў Маскве, другі сакратар таварыства Міхай Сібіяну.

Кароткім уступным словам вечар адкрыў сакратар Ленінскага райкома партыі С. А. Іскра. Ад імя працоўных раёна ён гарача вітаў румынскіх сяброў.

З дэкламацыяй «Румынская Народная Рэспубліка на пільху да сацыялізма» выступіў старшыня прэзідыума Беларускага таварыства дружбы і культурнай сувязі з зарубезнымі краінамі І. К. Казлоў.

Цёпла сустраці прысутныя выступленне кіраўніка дэлегацыі дзячоў культуры Румынскай Народнай Рэспублікі Іёна Паса.

У заключэнне адбыўся канцэрт маладажнага ансамбля Румынскай На-

роднай Рэспублікі. Канцэрт прайшоў з вялікім поспехам.

Як у святочны дзень, былі прыбраны 26 жніўня алеі старога парку імя Горкага. Рознакаляровыя лямпаўкі ўспыхнулі паміж стогодымі вербамі, над вадзёнай роўнядзю сады. Гукі аркестраў прыцягнулі сюды многа моладзі. Разам з мінескімі юнакамі і дзяўчынкамі тут прайваў вечар аддзячкі румынскіх госці.

Дружна апладзіравалі тысячы гледачоў, што сабраліся каля адкрытай эстрады, румынскімі інструментальнаму ансамблю, які даў тут канцэрт.

Радасны дзень быў 27 жніўня ў рабочых Мінскага дзяржаўнага гадзініцкага завода. Раніцай да іх у госці прыхалі сябры з Румыніі — удзельнікі Дзён румынскай культуры ў Беларусі.

У заводскай праходной, упрыгожанай дзяржаўнымі флагамі Савецкага Саюза, Румынскай Народнай Рэспублікі і Беларускай ССР, паслядоўна братняга народа сакратара Генеральнага савета Румынскага таварыства сяброўскіх сувязі з СССР (АРДЭС) Іён Марару, галоўнага дырэктара Міністэрства адукацыі і культуры РНР Думітру Барыга, другога сакратара таварыства РНР у Маскве Міхай Сібіяну, галоўнага рэдактара часопіса «Новы век» Віктара Русу, мастакоў Бэджана Попа і Таадора Харшыа, а таксама маладажнага ансамбля Румынскай Народнай Рэспублікі сустраці інжынер заводу Д. Шайперт, прадстаўнікі партыйнай і прафсаюзнай арганізацыі. Яны праводзіць гасцей у цэхі. Іх паўднёвыя рабочыя сустракаюць дружнымі апладзіментамі. У плаціна-маставым цэху румынскія сябры азнаёміліся з вытворчасцю дэтал для гадзініцкаў, а затым нагледзі за іх аборкай у цэху № 2.

Дзяўчаты ў беласнежных халатах і кашынках, сядзячы на пухлячучага канвеера, наізваюць на аснову дэтал за дэталю, на складаных машынах правараюць правільнасць мантажу механізма, дакладнасць ходу. Праз кожныя 12 секунд з канвеера сыходзяць прыгожыя жаночыя наручныя гадзінічкі «Зара» ў залатой аправе. На класу дэкладзіцыя

на румынскай і беларускай мовах. У фойе адкрыта фатавыстаўка, якая расказвае аб дасягненнях румынскага народа ў развіцці свайго эканомікі і культуры.

На вечары прысутнічала дэлегацыя дзячоў культуры Румынскай Народнай Рэспублікі на чале з Іёнам Пасам, а таксама прадстаўнікі таварыства Румынскай Народнай Рэспублікі ў Маскве, другі сакратар таварыства Міхай Сібіяну.

Кароткім уступным словам вечар адкрыў сакратар Ленінскага райкома партыі С. А. Іскра. Ад імя працоўных раёна ён гарача вітаў румынскіх сяброў.

З дэкламацыяй «Румынская Народная Рэспубліка на пільху да сацыялізма» выступіў старшыня прэзідыума Беларускага таварыства дружбы і культурнай сувязі з зарубезнымі краінамі І. К. Казлоў.

Цёпла сустраці прысутныя выступленне кіраўніка дэлегацыі дзячоў культуры Румынскай Народнай Рэспублікі Іёна Паса.

У заключэнне адбыўся канцэрт маладажнага ансамбля Румынскай На-

роднай Рэспублікі. Канцэрт прайшоў з вялікім поспехам.

Як у святочны дзень, былі прыбраны 26 жніўня алеі старога парку імя Горкага. Рознакаляровыя лямпаўкі ўспыхнулі паміж стогодымі вербамі, над вадзёнай роўнядзю сады. Гукі аркестраў прыцягнулі сюды многа моладзі. Разам з мінескімі юнакамі і дзяўчынкамі тут прайваў вечар аддзячкі румынскіх госці

Яны заслужылі любоў гледача

На сцене мільгаюць белыя касцюмы хлопцаў і чарныя партукі дзяўчат. Гэта выканаўца румынскай народнай танцавага ансамбля «Лявоніа» — адзін са шматлікіх нумароў канцэртнай праграмы ансамбля.

Танцы румынскіх артыстаў увугле выклікаюць агульнае захапленне. Народныя танцы «Сыраба», «Врыуа», танец вобласці Оаш — усё яны вылучаюцца лёгкасцю і арыгінальнасцю, чысцінёй малюнка і арыгінальнасцю паставоўкаў. У танцавальных нумарах выявіліся тонкі густ, сапраўдны майстэрства балетмайстраў Аўрэлій Суцэану Жугэрану, Талеары Касі, Еўжэні Папеску-Жудэа, Пэтра Васілеску.

Асобна хочацца адзначыць румынскі народны танец «Конік» у выкананні маладых таленавітых артыстаў, лаўрэатаў конкурсаў на Сусветных фестывалях у Маскве і Вене Ліле Іёна і Ніца Канстанціна. Гэта — камічны нумар, у якім шмат выдумкі. Выдатны касцюм дапамагаюць танцорам пры стварэнні жартоўнай танцаваль-

най сцэны. Неадарма глядзельная аздабленне буйна раэгуе на гэты нумар і пастойная дамагаецца яго паўтарэння. Радасць гледача выклікаў і выдатны беларускі танец «Лявоніа», пастаноўлены румынскімі артыстамі.

Увесь вечар на сцене знаходзіцца аркестр. І трэба сказаць, што са сваёй творчай задачай музыканты справляюцца выдатна. Аркестр пад кіраўніцтвам таленавітага музыканта заслужанага артыста РНР, лаўрэата Дзяржаўнай прэміі Гісела Будзіштоану — гэта моцны, зладжаны калектыў, досыць рухавы і літкі, які адноўка добра і акампаніруе інструменталістам, спевакам, танцорам, і сам выконвае музычныя нумары ў канцэрце. Асабліва выдатна прагучала ў выкананні аркестра п'еса румынскага кампазітара Г. Дзініку «Хора-стаката».

Іён Водува ў суправаджэнні аркестра добра сыграў на флейце дзве румынскія народныя мелодыі — «Дойну» і «Брыуленду». Лаўрэат конкурсу на Сусветным фестывале ў Ве-

не Мікалай Міхай выканаў з аркестрам канцэртную п'есу для цымбалы. Варта сказаць, што румынскія цымбалы адрозніваюцца ад беларускіх па сваёму гучэнню і нават знешняму выглядзе. Гэта даволі вялікі інструмент па тоўстых араўляных ножках і педэлямі. Гучаць румынскія цымбалы больш намысчана, і дыяпазон іх значна шырэйшы. Малады цымбаліст па-майстэрску валодае інструментам.

Мікалай Крачунеску выканаў на акардэоне канцэртную п'есу, у якой выкарыстаны тэмы двух рускіх п'ес. Прыемным сворызмам а'лявілася і выступленне дырыжора аркестра Іёна Будзіштоану ў ролі саліста-скрыпача. Румынскія народная мелодыя «Жаваранак», якая атрымала ў нас шырокае папулярнасць, была сыграна ім з надзвычайнай лёгкасцю і майстэрствам.

У канцэрце ансамбля прымаюць удзел і спевакі. Лючан Ропка, які валодае прыгожым сакавітым голасам, добра спявае «Дойну» і румынскую жартоўную п'есу. Двойчы лаўрэат нацыянальных конкурсаў моладзі ў Бухарэсце Аўрэлій Фэгу з поспехам выканала сучасную п'есу вобласці Оаш «У нас у калгасе». Салісты Бухарэскай філармоніі Марыя Летураю і Дан Моісеку праспявалі «Песню міру» і «Песню чабана».

Ансамбль народнай музыкі і танца Саюза працоўнай моладзі Народнай Румыніі — таленавіты калектыў. Большасць яго ўдзельнікаў — палымныя аматары музыкі, самадзейныя артысты, людзі самых розных прафесій, якія аддаюць увесь свой адпачынак любіму мастацтву.

Свежае самабытнае майстэрства румынскага ансамбля добра знаёма ў розных краінах. Калектыў яго з'яўляецца ўдзельнікам і лаўрэатам чатырох Сусветных фестываляў моладзі і студэнтаў: у Берліне, Бухарэсце, Маскве і Вене. За 13 год свайго існавання ансамбль і яго мастацкі кіраўнік заслужаны артыст РНР Канстанцін Марыя заваявалі любоў і павагу шматлікіх слухачоў.

І мянчае таксама гарача палюбілі і далі высокую ацэнку выступленям таленавітага калектыву.

Е. РАКАВА.

Пясняр маладосці

Да 30-годдзя з дня смерці Паўлюка ТРУСА

У Савет, у камітэт дапамогі Яна ідзе без прыгоўнаўкі, Ёй ачынены ўсюды дарогі Да шырокае працы, навукі. Шмат дзяўчат ужо там, у камсамоле, Шмат жанчын увайшлі ў КПЕ.

Любоўна паказваючы вёску, яе працу, яе гаспадарчы і культурны ўздым, П. Трус пераконвае чытача, што недалёкі той час, калі вёска стане сацыялістычнай.

Паўлюк ТРУС.

Паэмы «Юны змаганец» і «Дет-рожкі» П. Трус прысвяціў гераічнай савецкай моладзі, якая прымае актыўны ўдзел у барацьбе за свабоду свай Радзімы. Асноўны гэне гэтых паэм — паказ высакордных патрыятычных пачуццяў савецкіх юнакоў, іх веры ў сілы народа і вялікай нявыяці да захонікаў. Камсамольна-партаван Якім, трапіўшы ў рукі да ворагаў, сустракае смерць, як сапраўдны герой.

Ен памёр. Расстралялі Якіма... Цёмы гай зашумелі галасамі... Але справа магутнага КИМ'а Не памрэ,—будзе вечна квітнець!

Любоў да сацыялістычнай Радзімы і свайго народа абумовіла з'яўленне ў паэзіі П. Труса раду патрыятычных вершаў, прысвечаных Савецкай Арміі («Чырвоная Армія», «У надзею» і інш.).

Значнае месца ў творчасці П. Труса займае тема сацыялістычнай рэвалюцыі. У цыкле вершаў паэт усаляўся Вялікую Кастрычніцкую сацыялістычную рэвалюцыю, якая прынесла працоўнаму народу свабоднае жыццё і поўнае вызваленне ад сацыяльнага і нацыянальнага ўціску. У вершах «Камунарам», «Май», «Над ілапевамі ветраў асця-рычнае значэнне сацыялістычнай рэвалюцыі.

Радзіма і рэвалюцыя, Савецкая Армія і вайсковыя дзеянні ў гэтых вершах паэтычна пераўтварыліся ў сапраўдныя ідэалы, якія прыводзілі чытача да свабоднага жыцця ў вольнай Радзіме.

Мягчана прымаюць у сябе яшчэ адзін выдатны калектыў — ансамбль народнай музыкі і танца Саюза працоўнай моладзі Румынскай Народнай Рэспублікі.

На здымку: танцавальны калектыў ансамбля народнай музыкі і танца Румынскай Народнай Рэспублікі выконвае беларускі народны танец «Лявоніа».

Хвалючае мастацтва

ВЯЛІЗНЫ бюст Уладзіміра Ільіча Леніна... Рука вядомага румынскага скульптара Карадзі Борыса захавала дарэгія рысы правадара. Прынясецца калі бюста і адчуваецца, што скульптар аддаў сваёму твору ўсё: талент, майстэрства, любоў... Вось яшчэ адна работа Карадзі Борыса. Яна называецца «Сустрэча». Савецкі салдат з аўтаматам за плячымі ўзяў на руках дзіцячку. Побач румынскія селянін, жанчына. Глядзіць толькі на гэтыя дзве работы заслужанага дзеяча мастацтва народнай рэспублікі і румынскіх мастакоў. Яна называецца «Сустрэча». Савецкі салдат з аўтаматам за плячымі ўзяў на руках дзіцячку. Побач румынскія селянін, жанчына. Глядзіць толькі на гэтыя дзве работы заслужанага дзеяча мастацтва народнай рэспублікі і румынскіх мастакоў.

Жыцця народа: развіццё прамысловасці, новая вёска, побіт. Таматыка вельмі разнастайная. А гэта сведчыць, што мастакі жывуць непарўна са сваім народам, актыўна ўтвараюць яго жыццё.

Вось, напрыклад, карціна заслужанага мастака рэспублікі Макса Германа «Ваганіце нашых вод». З рыба-лавецкага баркаса рыбакі выгужаюць рыбу. Або карціна Дэвіда Вірджыя «Новае жыццё», прысвечаная вёсцы. Цікавае ўваўляе «Індустрыяльныя краўдзі» Інеску Сорына. Мы бачым горад, заводны. На карціне няма людзей, але глядач адчувае іх прысутнасць. Між іншым, да работнай тэмы звяртаюцца многія мастакі і скульптары. Актавіян Ангелуца налісаў карціну «Работнік доменных пельцаў у Рэшыцы», заслужана дзеят мастацтва, лаўрэат Дзяржаўнай прэміі Іён Ірмееску араўіў скульптурны партрэт сталавара. Анры Катарджы

прадставіў на выстаўку некалькі акраўляных малюнкаў. Сярод іх вылучаюцца «На будоўлі», «Будоўля».

Малады мастак Шыберу Краус напісаў карціну «Наварат Расійскі» ў гэтых жа на зводзе 23 жніўня.

На выстаўцы прадстаўлены рад карцін, прысвечаных мінуламу румынскаму народу. «Бялілычыцы» — так называў сваю карціну Аляксандр Жан Стэрыядзі (1904), Аляксэ Банчыла напісаў партрэт забастоўчыка (1914). Падзеям 1907 года прысвяціў свае работы Карназіу Баба.

На выстаўцы наведваліся пазнаёмыя з некаторымі творами мастакоў першых дзесяцігоддзяў гэтага стагоддзя Актыва Банчыла, Нікалае Тапіца, Іосіфа Іэара, майстроў сучаснага мастацтва Аляксандру Чукуру, Іён Жала, Жуль Перакім і інш.

Выстаўка выяўленчага мастацтва Румынскай Народнай Рэспублікі прыцягвае ўвагу грамадскай сталіцы.

А. ЛУЖКОЎ.

І. Ал. БАСАРАБЕСКУ.

Нецярпівосця

РАСКОШНА абсталяваная спальня — утульна і прыгожа гняздычка. Пярэскаія дываны, карціны, венецыянскія лустэры. Праз адчыненыя акно з саду разам з вясёлым прахалоднай лясца пах квітнеючага бэзу. Блакітныя яма-ла-пацічкі кідае на інавакоўныя рэчы празрэсць. Бяжэе блізка святло.

Калі яна, задумліва абарышыцца на мармуровы столик, сядзіць яна. На ёй белая шалюная сукенка і фата з ападаючых залатых ніткаў. Ёй пасмяяюцца год, у яе светлыя валасы і блакітныя, як незабудкі, вочы.

Толькі што зайшоў ён. Яго галышчкі пасля вальсы трохі з'ехаў на бок, у прычосцы некатора беспарадак.

— Дык вось, вясні, ваша мара, нарэшце, абілася. А цяпер пагаворым шчыра: мне хацелася б ведаць, што вы думаеце аб паводзінах свайго бачкі?

— Разумныя.

— Вось які! Па-вашаму, разумна спрыць паабя-паць, а потым намісціцца над чалавечкам? Некалькі секунд пануе маўчанне. Затым ён вяртаецца:

— Гэта па меншай меры недарэчна. Пасаж — калейка ў калейку як для гарадавога. Нядаўна ў мяне ў судзе адзін слухачы жаніцца. Кажуць, узяў акурат такі самы пасаж... Твой бачка абнаў у дзесяці разоў больш, а сёння гаворыць, што я і гэтага задатку не заслужыла, што нібы я абавязана з табой пакажніцца, што калі б не згадзіўся, дык вымушаны быў бы жаніцца па суду.

— Вядома.

— Ты так думаеш? Шкада, што я гэтак не вярбў. Быў бы цяпер шчаслівы і свабодны, без розных сямейных клопатаў на шыі.

— Ты забываешся на сваю памылку і што ты-ка я абавязкам было выправіць яе? Калі ты не вярбў мяне, дык не трэба было... О! Навошта ўспамінаць, я толькі дарэмна марну чаю!

— Але ж гэта махлярства.

— З гэсцінай, як з-пад зямлі, даносяцца прыгуджаныя акорды: аркестр грэе вальс Вальдтэйфеля, тавольны, меланхалічны. Усхваляваны, ён запустыце сабе абедзве рукі ў валасы, псуоучы прычоску, створаную ўмелай рукой шурлуніка пры шодарай дапамозе пудры. Яна перова ірве на-маматына на руку залатыя ніткі фаты і кідае іх на падлогу. У пакой заглядае месіс. Вяснічар прахалода ільсца ў акно разам з пахам квітнеючага бэзу.

— Ведаеш, мне варта толькі рашыцца, — адрываецца гаворыць ён. — І праз некалькі дзён мы зноў будзем свабодны, раздзелены.

— І гудоўні! Я пераканалася ўжо, што з табой будзе не жыццё, а пакуты.

— Зараз іх да цесня паведзям цябе яму сваё рашыце. Чаго ты хочаш? Заплатіць мне розніцу — будзеш маю. Не? Жалю ўсяго най-лепшага!

— І я пайду. Да мамы. Я скажу, што сапраўдна-ля да мяне такога мужа. Не застануся з табой, хопь забі...

Або накіроўваюцца да дзвярэй і адчынюць іх. Некалькі цікавых, прыкметных, як яны вы-ходзяць са спальні (ён — стомлены, са збітым на-бок галышчкім, яна — з лабіччымі ніткамі фаты), ціха, з'едліва і іранічна шпэцучу адзін аднаму:

— Ах, якія нецярпівымі!!!

Носітэчка

А Б АДНЫМ толькі і марыла пані Еленка: выдасць дачку за служачага з чыгушкі. За чыгушчана стаяўшы дзядзька ўстанавіла сьлава пазнаменна пастыўчыка жаніхоў. Як толькі дзядзька ўстрыжывацца-засуме або бачка пачне хвалюцца за будучае дачкі, раптам, як з-пад зямлі, з адпаведнай паспешлівацю з'яўляецца звабіцель — аніёл у асобе сціплага служачага ўпараўнальна чыгушкі.

— Божа, пані! Маёй Люксіцы жаніха са стая-цінай!

І пані Еленка да тае пары замаўляла ў царкве акафісты, пакуль, нарэшце, не з'явіўся жаніх. Мяркуючы па не словах, яго называлі Палеску і нясуў ён чорную эспаньёлку. Ён прыслаў ёй свой фатаздымак і два пасведчаны: адно — аб закон-чыні духу класу даўноўны семінары, другое — аб выдатных паводзінах у якасці пяхотнага сержанта звыштрэніовай службы.

Пані Еленка адказала: чакаем абавязкова ў нідзею. Зварыўшы варшце са спецыя абыркова-скаў, яна прыбрала кватэру і вымыла фіранкі, а Люксіца забараніла чысціць нажы і відзёлкі і навуыла часней мазьвіць рукі «ліналітам» — каб падакладніць.

Нядазельны дзень здаўся маці і дачцы бяско-нчы. Пасяя абеду нехта пастаў і дзверы.

— Антрэ! — адказалі яны хорам.

Шкрось сабакі.

— Цыф, пачвары, так з-за цябе сэрца ёкнула: думалі, жаніх...

Але праз некалькі хвілін мара збылася: прышоў Палеску.

Люксіца ўся так і залілася румычанам. Палеску пацярпеўшы раней.

«Які галанты! — падумала пані Еленка, пры-глядваючыся да жаніха. — Цындар, лярваваыя туфлі. Малад Інеску ад запарысці звар'яне...»

— Прашу вас, мусію, сядзіце! — паказала яна яму на раскіданы стул, куплены разам з іншай мадыяй з аўкцыёна яшчэ пры жыцці ня-божчыка Пшы.

Стул з самага пачатку паводзіў сябе адмянна; на шчасце, залябзжлівы госьць прысеў толькі на самы кончык і са спрытам, вартым захаплення, здолеў захаваць раўнавагу.

Супакоўшыся наокамі гэтага, пані Еленка ўзя-лася пацярпеўшы размову. Гаварыла амаль увесь час толькі яна; паліла са стаяці і закон-чыла паміраючы. Пры гэтым яна раз-по-раз вяр-талася да ўспамінаў пра нябожчыка мужа і хвалі-ла дачку.

Заважыўшы знаць, што ўпотаў падала маці, Люксіца вышля з пакою і веўравае вярнулае з палосам, на якім стаяла варшце. Гэта быў са-праўдны палос, вялікі, як настольнік, пасярэд-зе якога — як аазіс у пустыні — красавалася спод-дачак з лярвакай абрыскавага варшце. Два дзельны абырковы, у адным з якіх была нерэзартная костачка.

Ах, праяклятыя костачка!

Нічошчы Палеску зьвям рагубіўся: гэтая ня-годзіна — костачка ўхілялася трапіць разам з абырковам яму ў рот... Што яму заставалася? Выпільваючы Гэтага ён ён не арабіў ні за што на свеце. Праглынуць жа ён не мог... І ён выра-шыў трымаць яе ў роце.

З гэтага моманту візіт ператварыўся для яго ў сапраўдну мучку. Костачка замянала яму гавары-ці, ён перасоўваў не ўзыхом, закладваючы то за правую, то за левую чыгушкі.

Нарэшце ён сабраўся ісьці.

Рад быў пазнаёмым. Гонар маю! Пра гэтым ён накіраваў, каб пачалаваць руку пані Еленкі. І трэба ж было араўлятай костачцы акурат у гэту хвіліну — бог ведае як — выва-ляцца ў яго з роты — і прама на руку пані Елен-цы.

У старой у вачах падмінеда. Яе ўзварала...

«Здэкавіцца нады мной выдумай, бессаро-мны! — падумала яна ў гневе! — Не дашы яму апамятацца, закрывацца!»

— Гэта яшчэ што такое, мусію?

— Костачка... — толькі і прамовіў Палеску, зьвям разгубіўшыся. І, не могучы авалодаць ах-пацішым яго сорамам і страхам (вочы ў пані Еленкі блішчалі, як у лямпаў), выскачыў за дзверы — і толькі яго бачыла.

А пані Еленка кінула бодз за ім костачку і кіпчала зважыцца.

— А яшчэ ў цындры! А яшчэ са стаяці, свіншчух гэтакі!

Пераклады А. Бажко.

Entrez — заходзіце (франц.).

Не ўсе тыя сады цвітуць...

Труна была закрытай. Людзі павольна ішлі за катафалкам. Букеты, пераважна жаблонныя стужкі, вялікі. Прадзіска раскінулася на Савецкай вуліцы, а да не берапаўна далучаліся людзі: рабочыя, студэнты, вучні і настаўнікі.

І зусім не верылася, што гэта праводзіць у апошнюю дарогу маладога, любяга, шчырага і простага паэта-камсамольца Паўлюка Труса.

Быў апошні дзень жніўня месяца 1929 года. Жаўнізна дзе-ні-дзе краўла лісце клёнаў і каштану на вуліцах Мінска. І мне кінуўся ў вочы просты букетік з васількоў і рамонкаў, пакаладзены рукою старога высокага кабаты на абатые чорныя века трупы. Васількі адцітаюцца у жніўні, і таму сінімі іскрынкамі ападалі палёткі на пышныя кветкі цёмных аksamітных вярбінь. А мне прыгадаліся талы жывыя сінія вочы Паўлюка Труса, удуўлівыя і глыбокія, здавалася, вечна радасныя і вясёлыя, вялікія, адкрытыя, праўдзівыя. Іх я ўпершыню ўбачыў у красавіку 1926 года ў 11-й Мінскай практыкавальна-паказальнай працоўнай школе пры Беларускай педагогічным тэхнікуме.

Прышлі сюды студэнты-практыканты, і сярод іх быў Паўлюк Трус. Паэта зацікавіла насенная агульнаахоўная газета. Яна акуртана выходзіла кожны тыдзень. Амаль добрая палова матэрыялаў газеты складалася з вершаў.

— Дык у вас жа можна літаратурнае аб'яднан-не стварыць! Паэтаў, як маку.

Паўлюк Трус сказаў яшчэ некалькі дабразачлі-вых слоў, а пасля таго, як перабраў вялікі кам-плект вучэбскіх нацензентаў, па-спробоўваў абнаў-наць іосіфа Жыноўчы, аднаго з рэдактараў гэта-га выдання.

Вечарам Паўлюк Трус зайшоў да нас у школу, каб памагчы адрэдагаваць невялікую матэрыялаў. Мы зайдзіліся паэту, што яму так лёгка ўдас-ца праціць нягарабныя рэліі і надаваць ім так па-трабныя гумар і дасціпнасць, і разам з тым ганя-равацца, што вядома паэт памог нам адрэдагаваць гэтыя.

У наступным годзе і я стаў студэнтам педага-гічнага тэхнікума. Цяпер я часта сустракаў Паў-люка Труса. Тэхнікум быў багаты на маладых пісьменьчыкаў. І гэта ў пэўнай меры тлумачыла-ся тым, што сярод выкладчыкаў было шмат людзей, якія ўсёй душой любілі літаратуру і што быў ся-род іх вялікі народны паэт Якуб Колас. Студэнты Паўлюк Глеба, Сяргей Дарожны, Максім Лужанін, Алякс Кучар, Сялян Ліхадзіўскі, Зіна Бандары-на і рад іншых ужо не раз друкаваліся ў рэспублі-канскай прэсе, і іх імёны былі вядома шырокаму колу чытачоў.

Я не раз з захапленнем слухаў простыя, глыбо-ка народныя вершы, а часам надзіваў вяршаван-ныя фелетоны Паўлюка Труса на студэнцкіх лі-таратурных вечарах. Волас Трус вылучаўся заў-сёды сваёй натуральнасцю, прастотай, глыбіняй пачуццяў.

Падлюць сінімі іскрынкамі палёткі васількоў на цёмныя кветкі вярбінь. Павольна ступае за тру-ной жаблоннай працісці.

І вось мне прыгадалася снежныя лідэвалдаўска-я нуч. Жывы конік лёгка імічы сінкі ў пыгарод-ную вёску Цытомарчы. Едзе тросе—Паўлюк Трус, Васіль Каваль і я. Едзе пагаварыць з людзьмі, праясці вечар ці, як кажаў, жартоўчы.

Васіль Каваль, у папрадці. Чуваць працяжны гу-док цыткіла на паўстанку.

— Вось у нашай паэзіі не хапае гэтых мелодыяў,—нібы прагучыцца, скажаў Паўлюк Трус.

У славянскай хаце, пры святле невялікай лямпы Паўлюк Трус і Васіль Каваль читалі свае творы. У хаце было душы і накуртараў. Пад камен заіграў гармонік. Расчынілі дзверы. У хаце залівацца ташавалі і сьпявалі хлопцы і дзяўчаты. Паўлюк Трус на покудце некалькі гадзін гутарыў са старымі. Ён пазнаёміўся ўжо з гісторыяй вёскі, запісаў сабе ў бланк некалькі прымавак і прыказак. А назаўтра, едучы дадому, у горад, на перакража-ванні бязлюдных дарог каля Сяніцы Паўлюк Трус ціха адваўся песенькай, якую я ўжо не раз чуў з яго вуснаў:

Не ўсе тыя ды сады цвітуць,
Што вясню распускаяцца,
Не ўсе тыя ды вячяюцца,
Што любяцца ды кахаюцца...

— Ці не закахалася ты, Паўлюк?—усміхаючыся, кажа Васіль Каваль.

— Не, браце, але палюбіў гэтыя мясіны.

І не праішоў ніч і тыдня, як не было ўжо ані-воднай гаты ў вёсцы Шчытомарчы, у якой бы не вылісвалі газет «Беларуская вёска», той газеты, у якой актыўна супрацоўнічаў Паўлюк Трус...

А можа мы хваем не Паўлюка Труса, а толькі вядом на моўкі кветкі? Не вершца, ніяк не ве-рыцца, што паэт памёр.

Гэта ж жыць ўсяго дзесятак дзён таму назад бачыў я яго над Савіцкай у Зданічавічы. Ён спрытна даваў нурпа і ляды, пераганючы самых лепшых пльмушоў. А пасля ішлі мы пералескамі аж да вузкай палоскі аўса паміж двума ярамі, куды цяжка было добрацца жаніярчы. Тут жалі жніе сярпамі. Паўлюк Трус прыпасіў даклад яму сэрп і здзіўіў усіх сваёй спрытнасцю і ўмельствам жаць і вясць снапы. І нібы жартам ён аспяваў староў, усім вядомаў песню:

А я ў полі жнія, жнейка,
За гароў мая жменька...

Песню падкапілі ўсе жніе, і працяжная мелодыя адгукнулася надгулдам у пажоўкых зарасніках далёкай ракі Сявічаны.

І ці не тая ж старая жнія, у якой паэт браў сэрп, усклала на труну букет з васількоў і рамон-каў?

А не так даўно ў чыгушчым клубе завода імя Масквоў

